

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 05/10/2020)

Tình hình nổi bật

Trước leo thang bạo lực tại Papua liên quan yêu cầu đòi tách ra khỏi Indonesia, Bộ trưởng Điều phối các vấn đề chính trị, pháp lý và an ninh Indonesia, ông Mahfud MD ngày 1/10 khẳng định Chính phủ nước này sẽ không tiến hành bất kỳ cuộc đàm phán nào liên quan đến mong muốn trả tự do cho Papua. Chính phủ Indonesia sẽ sửa đổi một số điều khoản liên quan đến việc gia hạn quỹ tự trị đặc biệt ở Papua, đồng thời chia Papua thành 5 tiểu vùng chứ không phải 2 như trước đây.

The Drive ngày 1/10 đưa hình ảnh cho thấy một chiếc máy bay tuần tra P-8 của Mỹ mang theo tên lửa chống hạm Harpoon khi cất cánh ngày 30/9 từ căn cứ Kadena, Nhật. Nhà báo Đặng Duân tiết lộ rằng chiếc máy bay này của Mỹ sau đó đã đi xuống tuần tra ở Biển Đông (đây là lần đầu tiên loại máy bay trinh sát săn ngầm này trang bị tên lửa chống hạm khi thực hiện các chuyến bay tuần tra ở Biển Đông).

Báo South China Morning Post ngày 2/10 đưa tin Đài Loan đã điều máy bay chiến đấu vào tối ngày 1/10 để ngăn chặn một máy bay chiến đấu Trung Quốc đi vào vùng nhận dạng phòng không (ADIZ) khu vực phía Tây Nam gần quần đảo Pratas (Đông Sa). Các máy bay chiến đấu của Đài Loan đã phát đi cảnh báo yêu cầu máy bay chiến đấu của PLA rời khỏi khu vực.

CSIS ngày 2/10 cung cấp thông tin cho thấy tòa nhà do Mỹ tài trợ xây dựng vào năm 2012 và bị phá dỡ từ ngày 5 đến ngày 10 tháng 9/2020. CSIS cho rằng tòa nhà này bị di dời sau khi Campuchia đạt được thỏa thuận bí mật để cho phép Trung Quốc tiếp cận Ream. Tướng Banh khẳng định “Campuchia có quyền phá dỡ các tòa nhà do Mỹ viện trợ trên lãnh thổ nước mình. Campuchia có quyền xây dựng lại và điều này không có gì lạ. Cơ sở này cần phát triển một cách tổng thể, bao gồm cảng và bến tàu trong khi mực nước hiện nay quá thấp, không đủ điều kiện để phục vụ.” Ông cho rằng “Campuchia chào đón sự giúp đỡ chân thành nếu Mỹ có ý tốt. Thế nhưng họ lại quay ra đổ lỗi, điều này phản ánh tính cách của họ”.

Tờ The Print, Ấn Độ ngày 2/10 đưa tin máy bay P-8 của Mỹ đã hạ cánh một tuần trước tại căn cứ hải quân chiến lược đảo Andaman và Nicobar của Ấn Độ và thực hiện tiếp

liệu (lần đầu tiên một máy bay hải quân Mỹ hạ cánh và tiếp liệu tại một căn cứ hải quân của Ấn Độ theo thỏa thuận LEMOA đã ký giữa hai nước năm 2016).

Tờ Reuters ngày 3/10 cho biết một tàu chiến Canada đã đi qua Eo biển Đài Loan trong bối cảnh căng thẳng quân sự giữa Đài Loan và Trung Quốc gia tăng. Động thái này có thể chọc giận Bắc Kinh. Theo Bộ Quốc phòng Đài Loan, tàu chiến Canada đi qua Eo biển Đài Loan từ Biển Đông và hướng tới phía Bắc. Vào tháng 9 năm ngoái, tàu chiến Canada cũng đi qua Eo biển Đài Loan.

Tờ Hindustantimes Ấn Độ ngày 4/10 cho biết Canada đang thay đổi chính sách Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương (phản ánh sự thay đổi quan điểm đối với Trung Quốc và phù hợp với mục tiêu của Ấn Độ trong khu vực). Dấu hiệu của sự thay đổi này xuất phát từ cuộc điện đàm giữa Thủ tướng Canada và Thủ tướng Nhật Bản Yoshihide Suga ngày 30/9 (nhất trí thúc đẩy và theo đuổi "Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở" và thảo luận về tình hình Biển Đông và Biển Hoa Đông). Bộ Các vấn đề Toàn cầu Canada đã tiến hành chỉnh sửa chính sách này kể từ tháng 11 năm 2019 và sẽ sớm công bố trong mấy tuần tới. Hành động của Chính quyền Trudeau phản ánh quan ngại của công chúng Canada đối với Trung Quốc trong bối cảnh quan hệ hai nước vốn đã xấu đi từ vụ bà Mạnh Văn Chu.

Trang mạng Quan sát (Trung Quốc) ngày 4/10 dẫn tin từ Bộ Quốc phòng Đài Loan cho biết một tàu chiến Canada đi vào eo biển Đài Loan từ Biển Đông và đi về phía Bắc. Nhiều khả năng đây là chiếc HMCS Winnipeg của Hải quân Hoàng gia Canada. Theo dữ liệu của MarineTraffic, tàu này đã đi qua eo biển Đài Loan trong ngày 2-3/10 trong thời điểm căng thẳng quân sự giữa Trung Quốc và Đài Loan gia tăng.

Tân Hoa Xã ngày 4/10 trong buổi phỏng vấn Phó Thủ tướng Campuchia Hor Nam Hong cho biết các lực lượng bên ngoài không nên can dự vào Biển Đông (các vấn đề tranh chấp liên quan nên được các nước liên quan trực tiếp thông qua phương pháp đối thoại và hòa bình để giải quyết). Các nước ngoài khu vực nên cổ vũ Trung Quốc và ASEAN sớm đạt được COC, giúp đỡ thúc đẩy các nước liên quan giải quyết tranh chấp bằng biện pháp hòa bình chứ không phải "gây sự". Vào tháng 7/2016, Chính phủ Trung

Quốc cho biết mong muốn tiếp tục giải quyết vấn đề tranh chấp có liên quan với các nước thông qua hiệp thương đối thoại trên cơ sở tôn trọng lịch sử và luật quốc tế.

Góc nhìn quốc tế

+ Trung Quốc:

Thời báo Hoàn Cầu ngày 1/10 trích dẫn lời Trung tướng He Lei cho biết trong thời kỳ mới, quân đội Trung Quốc phải giỏi xây dựng cả tình hình hiện tại và các kịch bản lâu dài, bảo đảm cho con tàu xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc đủ sức dũng cảm tiến lên. Quân đội Trung Quốc phải biến việc hiện thực hóa giấc mộng Trung Hoa trở thành nhiệm vụ chính trị lớn nhất. Trung Quốc cần tối đa hóa sự thống nhất giữa các lợi ích hiện tại và lâu dài, đồng thời kết hợp các nỗ lực chính trị, quân sự, ngoại giao, kinh tế, luật pháp và các nỗ lực khác. Quân đội Trung Quốc sẽ ra sức rèn luyện ý chí chiến đấu, nâng cao ý thức nhiệm vụ, tinh thần trách nhiệm, khẩn trương sẵn sàng chiến đấu, tiến bộ vững chắc trong huấn luyện, chuẩn bị chiến đấu và trong trạng thái sẵn sàng chiến đấu.

Lye Liang Fook trên báo South China Morning Post ngày 5/10 cho biết Bắc Kinh đã thực hiện một cuộc tấn công ngoại giao ở Đông Nam Á, sử dụng kết hợp các nền tảng kỹ thuật số và truyền thống nhằm ngăn các nước Đông Nam Á xích lại gần Mỹ.

+ Đông Nam Á:

Tướng Vann Bulieng ngày 3/10 cho biết việc cải tạo sẽ bao gồm nạo vét quanh khu vực căn cứ để tiếp nhận tàu cỡ lớn. Việc này sẽ giúp Campuchia tiết kiệm chi phí sửa chữa tàu và mua tàu cỡ lớn. Tướng Bulieng cho biết căn cứ này có thể được sử dụng để phục vụ tàu tư nhân để tạo nguồn thu, và phủ nhận thông tin cho rằng quân đội Trung Quốc được phép sử dụng căn cứ này.

+ Châu Âu – Mỹ:

Tờ Sài Gòn giải phóng ngày 4/10 trích dẫn quan điểm học giả Cộng hòa Czech rằng EU ngày càng quan tâm tới Biển Đông. TS. Takashi Hosoda (Đại học Tổng hợp Charles) đánh giá do Đức và Pháp là hai nước có vai trò quan trọng trong việc định hình chính

sách chung của EU nên động thái gửi công hàm lên LHQ của nhóm E3 là dấu hiệu cho thấy EU ngày càng quan tâm và thúc đẩy giải quyết vấn đề Biển Đông theo luật pháp quốc tế nhằm đảm bảo an ninh, an toàn và tự do hàng hải khu vực.

+ Các nước khác:

Rajeswari Pillai Rajagopalan (chuyên viên nghiên cứu, giám đốc Sáng kiến Chính sách Hạt nhân và Không gian, ORF của Ấn Độ) ngày 2/10 nhận định, bộ ba Úc-Nhật-Ấn (AJI) mong muốn thiết lập chuỗi cung ứng thay thế Trung Quốc nhưng sẽ gặp nhiều khó khăn. Đối với Ấn Độ: (i) Hàng xuất chủ yếu là hàng tiêu dùng và Trung Quốc có thể dễ dàng thay thế, trong khi Ấn Độ lại rất khó vượt qua sự phụ thuộc vào Trung Quốc và đây cũng là thách thức chung; (ii) Việc chuyển nhà máy sang Ấn Độ cũng gặp nhiều khó khăn do sở hữu đất, luật lao động, thuế, xung đột trong nước. Trong khi đó Việt Nam đang nổi lên là địa điểm hấp dẫn. AJI cần thúc đẩy hợp tác an ninh biển, bảo vệ tự do hàng hải, thúc đẩy tôn trọng luật pháp quốc tế, trật tự dựa trên luật pháp, tập trận chung, hợp tác tuần tra ở Ấn Độ - Thái Bình Dương.

Neil Newman (nhà bình luận báo SCMP) ngày 5/10 nhận định hải quân Anh nhiều khả năng sẽ tăng cường hiện diện tại Biển Đông để bảo đảm các lợi ích kinh tế hậu Brexit. Hiện Anh đang đàm phán thoả thuận thương mại với các quốc gia Châu Á (Úc, New Zealand, Việt Nam, Singapore...). Nếu những thoả thuận này được ký kết, Anh sẽ có lý do để tăng cường hiện diện hải quân tại các vùng biển ở khu vực để đảm bảo tuyến đường thương mại thông suốt trên biển. Tại khu vực, Singapore sẽ là đối tác đóng vai trò vô cùng quan trọng để Anh có thể duy trì hoạt động của các tàu hải quân.

Biên tập: Tài Kiên

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc. Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.